

УРОК № 24

Тема уроку. Перерізи конуса площинами. Зрізаний конус.

Мета уроку: розглянути основні види перерізів конуса — переріз, перпендикулярний до осі; переріз, що проходить через дві твірні; формування поняття зрізаного конуса.

Обладнання: моделі конусів, зрізаних конусів.

I. Перевірка домашнього завдання

1. Перевірити наявність виконання домашнього завдання та відповіді на запитання, які виникли в учнів при виконанні домашнього завдання.
2. **Математичний диктант.**

У конусі радіус і висота відповідно дорівнюють:

варіант 1 — 4 см і 3 см;

варіант 2 — 6 см і 8 см. Знайдіть:

- а) твірну конуса; (2 бали)
- б) площу осьового перерізу; (2 бали)
- в) площу основи конуса; (2 бали)
- г) кут між твірною і висотою; (2 бали)
- д) відстань від центра основи до середини твірної; (2 бали)
- е) відстань від центра основи до твірної конуса. (2 бали)

Відповідь. Варіант 1. а) 5 см; б) 12 см^2 ; в) $16\pi \text{ см}^2$; г) $\arctg \frac{4}{3}$; д) 2,5 см; е) 2,4 см.

Варіант 2. а) 10 см; б) 48 см^2 ; в) $36\pi \text{ см}^2$; г) $\arctg \frac{3}{4}$; д) 5 см; е) 4,8 см.

II. Сприйняття й усвідомлення нового матеріалу

Перерізи конуса площинами

Проведемо в конусі переріз площиною, яка проходить через дві твірні SA і SB (рис. 127), площина перетне основу конуса по хорді АВ; отже, переріз конуса площиною, яка проходить через вершину, — трикутник.

Розв'язування задач

1. Твірна конуса дорівнює l . Знайдіть площу перерізу, проведеного через дві

твірні, кут між якими дорівнює α . (Відповідь. $\frac{1}{2} l^2 \sin \alpha$.)

2. Твірна конуса дорівнює l , а радіус основи дорівнює r . Знайдіть площу перерізу, проведеного через вершину конуса і хорду основи, що стягує дугу,

кутова величина якої дорівнює α . (Відповідь. $r \cdot \sin \frac{\alpha}{2} \sqrt{l^2 - r^2 \sin^2 \frac{\alpha}{2}}$.)

3. Висота конуса дорівнює H . Знайдіть площу перерізу, що проходить через вершину конуса і хорду основи, яка стягує дугу, кутова величина якої α , якщо площина перерізу утворює з площиною основи конуса кут β .

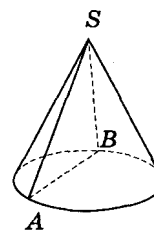

Рис. 127

$$\frac{h^2 \cos \beta \cdot \operatorname{tg} \frac{\alpha}{2}}{\sin^2 \beta}$$

(Відповідь. $\frac{h^2 \cos \beta \cdot \operatorname{tg} \frac{\alpha}{2}}{\sin^2 \beta}$.)

4. Задача № 14 (с. 96).

Теорема

Площина, паралельна площині основи конуса, перетинає конус по колу, а бічну поверхню — по колу з центром на осі конуса.

Доведення

Розглянемо перетворення гомотетії з центром у вершині конуса S , яке суміщає січну площину (рис. 128) з площиною основи. При цьому переріз конуса суміститься з основою конуса. Отже, переріз конуса площиною є круг, а переріз бічної поверхні — коло з центром на осі конуса.

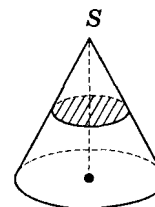

Рис. 128

Розв'язування задач

1. Задача № 15 (с. 96).

2. Задача № 17 (с. 96).

Зрізаний конус

Площина, яка паралельна основі конуса і перетинає конус, відтинає від нього менший конус. Частина, що залишилася, називається зрізаним конусом. Демонструються моделі зрізаних конусів.

Зрізаним конусом, називається частина конуса, що лежить між основою і площиною, паралельною основі.

Круги з центрами в точках O і O_1 називаються його основами (рис. 129), пряма OO_1 — віссю, відрізок OO_1 — висотою зрізаного конуса. **Осьовим перерізом** зрізаного конуса є рівнобічна трапеція AA_1B_1B , відрізки AA_1 і BB_1 називаються твірними зрізаного конуса. Зрізаний конус можна розглядати як тіло, утворене обертанням прямокутної трапеції OO_1A_1A навколо прямої OO_1 .

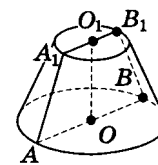

Рис. 129

Розв'язування задач

1. Задача № 20 (с. 97).

2. Задача № 21 (с. 97).

III. Домашнє завдання

§ 6, п. 56; контрольні запитання № 9—10; задачі № 12, 13, 19, 22 (с. 96—97).

IV. Підведення підсумку уроку

Запитання до класу

- 1) Що є перерізом конуса площиною, яка паралельна основі?
- 2) Що є перерізом конуса площиною, яка проходить через дві твірні?
- 3) Що таке зрізаний конус?